

та Калінінград, протяжність в межах України – 1027 км, пролягає через Фінляндію, Росію, Україну, Молдову, Румунію, Грецію, Білорусь, Литву. Меморандум про взаєморозуміння щодо розвитку коридору підписаний усіма країнами в Москві 5 січня 1995 року.

Національні (додаткові).

1. Балтійське море – Чорне море (Гданськ – Одеса) з відгалуженням від Тернополя на Чернівці, протяжністю 1242 км, пролягає через Польщу та Україну. Меморандум про взаєморозуміння щодо розвитку коридору підписаний у Варшаві 15 грудня 1999 року.

2. Євразійський (ЄАТК) з Одеси на Миколаїв – Херсон – Керч, протяжністю 639 км.

3. Європа – Азія, продовження коридору № 3 за напрямком Київ – Харків – Луганськ (варіант продовження коридору № 5 з району Хмельницького через Вінницю, Кіровоград, Дніпропетровськ – Донецьк і до кордону з РФ) довжиною 1530 км.

4. ЧЕС (причорноморські країни – Рені – Одеса – Миколаїв – Херсон – Новоазовськ – кордон з РФ), довжиною 965 км.

Загальна довжина всіх транспортних коридорів в Україні складає 6348 км. Цими дорогами здійснюється перевезення у 40 країн Європи і Азії. Майже така кількість країн виконує транзитні перевезення територією України, що зазначено у статті [6].

Погляди українських вчених щодо пріоритетності розвитку МТК дещо різні. Так наприклад, Ю. Кутах вважає першочерговий розвиток коридору Балтика – Чорне море та коридору № 9 на ділянці Київ – Одеса – Рені. А фахівці компанії «Трансполіс» мають інший погляд щодо пріоритетів розвитку МТК, а саме в наступному порядку: № 3, № 5, TRACECA, № 9 та коридор ЧЕС.

За висновками Британського інституту «Rendall», Україна має значний транзитний потенціал, коефіцієнт транзитності визначений на рівні 3,11, що є найвищим показником серед країн Європи. Наявні потужності національної транспортної системи характеризуються спроможністю щороку перевозити залізницями понад 1 млрд. т вантажів, переробляти в портах понад 160 млн. т вантажів та доставляти трубопровідним транспортом близько 200 млн. т транзитних вантажів.

Зважаючи на це, українським урядом визнаний пріоритетним загальнодержавним напрямком розвиток транспортних коридорів. З цієї метою було прийнято ряд постанов Кабінету Міністрів України, якими визначилися основні шляхи та завдання щодо створення функціонування та розвитку МТК в Україні та міжнародних транспортних зв'язків. Програми передбачають комплекс заходів з розбудови транспортно-дорожньої інфраструктури національної транспортної мережі та МТК, поліпшення її стану та збільшення пропускної спроможності, вдосконалення технології міжнародних перевезень, спрямованих на забезпечення реалізації основних напрямів державної політики щодо: приведення стану вітчизняної мережі у відповідність до норм і стандартів ЄС та інтеграції транспортної системи України до європейської, залучення транзитних потоків країн Європи та Азії через територію України. В цілому урядом України проведена значна робота з удосконалення нормативно-правової бази. Прийняті Закони України: «Про транзит вантажів», «Про транспортно-експедиторську діяльність», «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України», «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг», внесено зміни до Закону України «Про податок на додану вартість» в частині звільнення від

сплати ПДВ робіт та послуг при здійсненні транзитних перевезень та пасажирів.

Але на сьогодні в системі державного управління залишається актуальним питання щодо системного невиконання органами виконавчої влади прийнятих законодавчих та нормативних актів, що в свою чергу не забезпечує повною мірою використання транзитних можливостей країни. Так, на сьогодні обсяг транзиту становить лише 70 % від транзитного потенціалу, а на транспорті загального користування (без трубопроводів) – тільки 50 %. Це є свідченням того, що транзитні потоки надалі продовжують обминати кордони України. Потенційними конкурентами України у боротьбі за транзитні потоки є Росія, Білорусія, країни Балтії і Румунія. Тому Україні повинно приділяти увагу розвитку МТК, що дасть змогу залучити транзитні вантажопотоки з Росії, Китаю, Монголії, Кореї та країн Середньої Азії.

➤ Розвиток МТК в Україні залишається незадовільним і стає на заваді створенню передумов для поліпшення взаємозв'язків як всередині країни, так і на міждержавному рівні, покращенню іміджу України як транзитної країни.

Тому розвиток МТК та реалізація транзитного потенціалу транспортної інфраструктури країни перетворюються на один із ключових елементів в системі державного управління, що у свою чергу посилює інтеграцію України через міжнародні транспортні коридори до міжнародного співтовариства та дасть нашій країні і її регіонам підґрунтя динамічного розвитку економіки, створить умови підвищення якості та ефективності зовнішньоекономічних зв'язків країни, підвищить ефективність використання транзитного потенціалу, поліпшить соціально-економічне положення в регіонах, створить умови для підвищення конкурентоспроможності національного виробника.

Література.

1. Герасимчук В. О. Автомобільні дороги і дорожнє будівництво в Україні [історичні нариси] / В. О. Герасимчук, П. М. Коваль, А. А. Рибальченко. – К.: ДП «Укрдїпдор», 2005. – 224 с.
2. Карпінський Б. Транспортна система України в контексті європейської інтеграції / Б. Карпінський // Економіка України. – 1998. – № 7. – С. 17–23.
3. Кутах Ю. А. Транзитні зв'язки України та міжнародні транспортні коридори / Ю. Кутах // Економіст. – 2002. – № 1. – С. 50–57.
4. Міжнародні транспортні коридори, Вікіпедія / [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>. – Назва з екрану.

УДК 351.072.2

Тетяна Карнаух

ЕФЕКТИВНІСТЬ КОНТРОЛЮ В УМОВАХ СИСТЕМНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇНИ

У статті запропоновано авторське бачення ефективності контролю в умовах системної модернізації

© Карнаух Т.І., 2013.

країни. Досліджено переваги та недоліки реалізації правової освіти населення в Україні. Проаналізовано механізм здійснення перевірок стану правової освіти. Визначено можливі перспективи діяльності органу виконавчої влади, спрямованої на реалізацію системної модернізації країни.

Ключові слова: Міністерство юстиції України, головні управління юстиції, органи юстиції, органи виконавчої влади, системна модернізація, правова освіта, контроль, перевірка.

Підвищення рівня правової культури населення зумовлено необхідністю формування засад громадянського суспільства та становлення України як демократичної, правової держави. На державному рівні залишаються актуальними питання подальшого розвитку правосвідомості населення, подолання правового нігілізму та задоволення потреб громадян в одержанні знань про право. Необхідність ефективного забезпечення реалізації правової освіти населення обумовлена обраним шляхом розвитку країни. Перевірки стану правової освіти, як контроль з питань організації правової освіти та правовиховної роботи, здійснюються по усій владній вертикалі. Важливо, що це є поточний контроль за доведенням до працівників стратегічної цілі розвитку країни. Фінансування програм правової освіти населення відбувається як з державного, так і з місцевих бюджетів. Проблема полягає в тому, що більшість бюджетів в Україні є дотаційними, що в умовах жорсткої економії вимагає ефективного використання наявного ресурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що бюджет є головним інструментом державного впливу на динаміку суспільного відтворення та стимулювання економічного зростання. Важливим кроком до підвищення ефективності управління видатками бюджету стало запровадження в бюджетному процесі програмно-цільового методу всіх рівнів бюджетів в Україні. Однак планування та виконання бюджетних програм демонструє низку організаційно-методичних наслідків (зокрема, в оцінці результативності бюджетної програми та використання бюджетних коштів), що негативно відображається на ефективності бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку та досягненні цілей бюджетної політики [1, с. 69]. Традиційно державний контроль потрібен для виявлення порушень чинного законодавства та відхилень від усталених стандартів і правил. В умовах економічних, політичних і соціальних змін, що відбуваються в Україні, стає очевидною потреба у виробленні нових підходів до здійснення контролю в державному регулюванні будь-якої господарської діяльності [7, с. 11]. Інтеграційні процеси нашої країни в Європейське Співтовариство – один із головних пріоритетів Уряду та важлива складова стратегії подальшого розвитку України. Сьогодні відносини між Україною та Європейським Союзом виходять на якісно новий рівень партнерства. Реформи, над якими тепер працює Уряд, нададуть українсько-європейським відносинам новий імпульс для розвитку. Ми розуміємо, що процеси інтеграції неможливі без докорінних змін в економіці, державному управлінні, без побудови громадянського суспільства [2, с. 13].

Визначення невіршених раніше частин загальної проблеми. Модернізація України як держави, її суспільства, апарату повинна пройти за «українським шляхом». В основі будь-яких змін повинна бути прийнята суспільством ідея. В залежності від прийняття змін за

усією владною вертикаллю здійснюватиметься реалізація нововведень. Це забезпечить їх рентабельність в майбутньому, зменшить витрати на впровадження системних реформ. Сприйняття змін дасть можливість кожному службовцю відчувати себе частинкою системи, усвідомити значення своїх дій та відповідальність, що лежатиме на кожному з нас за можливі невдачі. Поточний контроль дає змогу стимулювати процес прийняття на будь-якому етапі його відтворення. Від дій найменшої ланки залежить дія будь-якої норми, в залежності від того, чи адаптована вона до регулювання тих чи інших суспільних відносин. Неможливо насаджувати зовсім неприйнятний спосіб життя людині, не пояснивши, з якою метою ми це робимо. В основі всього в Україні є людина, отже, заплановані зміни також потрібно здійснити для людей. В залежності від регіону спосіб доведення цілі може бути інший.

Основну увагу зосереджуємо на ефективності контролю за реалізацією правової освіти населення та механізмі здійснення перевірок стану правової освіти, з метою визначення можливих перспектив діяльності органу виконавчої влади, спрямованої на реалізацію системної модернізації країни.

Підвищення рівня правової освіти населення, створення належних умов для набуття громадянами правових знань та забезпечення їх конституційного права знати свої права і обов'язки покладено в основу Національної програми правової освіти населення (далі – Програма). Для ефективної її реалізації діють заходи, відповідальними за виконання яких є відповідні міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Витрати на реалізацію заходів здійснюються за рахунок коштів: державного бюджету в межах асигнувань, передбачених для відповідних міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; місцевих бюджетів Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, виділених в установленому порядку.

Запорукою успішної їх реалізації є удосконалення правової освіти населення шляхом створення необхідних умов для набуття широкими верствами населення правових знань та навичок у їх застосуванні та забезпечення доступу громадян до джерел правової інформації. Підвищення загального рівня правової культури та вдосконалення системи правової освіти населення, набуття громадянами необхідного рівня правових знань, формування у них поваги до права досягається шляхом активної участі в організації і здійсненні заходів із правової освіти населення: органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, навчальних та культурних закладів, наукових установ, міжвідомчих координаційно-методичних рад з правової освіти населення, видавництв та видавничих організацій, засобів масової інформації. У наш час важливого значення набуває поєднання комплексу заходів у сфері правової освіти, що здійснюються цими органами, організаціями, закладами і установами. Реалізація Програми перш за все сприяє: підвищенню рівня правової культури як окремих громадян, так і суспільства в цілому; формуванню у громадян поваги до права, гуманістичних правових ідей, загальнолюдських та національних правових цінностей, а також подоланню правового нігілізму; підвищенню рівня правової поінформованості населення.

Правова освіта населення є складовою частиною системи освіти та має на меті формування високого рівня правової культури та правосвідомості особи, її ціннісних орієнтирів та активної позиції як члена громадян-

ського суспільства. Вона полягає у здійсненні комплексу заходів виховного, навчального та інформаційного характеру, спрямованих на створення належних умов для набуття громадянами обсягу правових знань та навичок у їх застосуванні, необхідних для реалізації громадянами своїх прав і свобод, а також виконання покладених на них обов'язків. Складовою частиною правової освіти є самоосвіта громадян з питань держави та права. Методичні рекомендації з питань правової самоосвіти громадян розробляються Міністерством освіти і науки України, Міністерством юстиції України (далі – Мін'юстом), Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Академією правових наук України. Центрами досліджень з проблем правової освіти є Академія правових наук України та Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Публічною бібліотекою, яка забезпечує акумуляцію документально-інформаційних ресурсів, що містять правову інформацію та доступ населення до цих ресурсів, є Національна юридична бібліотека.

З метою розвитку правової освіти населення місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції вживають заходів до розширення мережі спеціалізованих навчальних закладів, бібліотек, збільшення кількості друкованих та аудіовізуальних засобів масової інформації правового спрямування. Державні засоби масової інформації систематично інформують населення про національне законодавство, діяльність органів законодавчої, виконавчої, судової влади, а також про стан правопорядку, боротьбу з правопорушеннями, особливо серед неповнолітніх, профілактику їх вчинення. З метою вдосконалення правової освіти населення в межах державного замовлення створюються загальні й навчальні телевізійні та радіомовні канали, а також запроваджуються сторінки, рубрики та інші популярні форми надання правової інформації. Державні заклади, підприємства та організації культури проводять відповідну правоосвітню та правовиховну діяльність. За участю органів виконавчої влади, відповідних управлінь юстиції, навчальних закладів і наукових установ на громадських або договірних засадах створюються лекторії, кінолекторії, проводяться виставки друкованої продукції правового спрямування, зустрічі з фахівцями-юристами, читачькі конференції та інші заходи. Розроблення пропозицій щодо координації діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, навчальних та культурних закладів, наукових установ, видавництв та видавничих організацій, засобів масової інформації у сфері правової освіти, а також надання методичної допомоги у проведенні цієї діяльності здійснює Всеукраїнська міжвідомча координаційно-методична рада з правової освіти населення (далі – Рада). При Раді міністрів Автономної Республіки Крим та місцевих органах виконавчої влади функціонують місцеві міжвідомчі координаційно-методичні ради з правової освіти населення [5].

Рада утворена для забезпечення взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, навчальних закладів та закладів культури, наукових установ, видавництв та видавничих організацій, засобів масової інформації у сфері правової освіти населення, а також надання відповідної методичної допомоги. Вона у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України. Раду очолює голова, який за посадою є Міністром юстиції. Її члени під

час виконання доручень Ради вивчають стан правової освіти, ознайомлюються з необхідною документацією, беруть участь у підготовці її рекомендацій, інформують керівництво представлених ними центральних органів виконавчої влади та організацій про роботу Ради, вносять пропозиції щодо реалізації прийнятих нею рішень. Організаційно-технічне забезпечення її роботи здійснюється Мін'юстом. Інформація про діяльність Ради висвітлюється у засобах масової інформації.

Рада, відповідно до компетенції, аналізує стан справ та причини виникнення проблем у сфері правової освіти населення; проводить моніторинг стану виконання органами виконавчої влади покладених на них завдань з правової освіти населення; вивчає стан роботи з питань організації правової освіти населення органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, навчальними закладами та закладами культури, підприємствами, установами та організаціями, засобами масової інформації; аналізує стан правової навчально-виховної роботи; заслуховує на своїх засіданнях інформацію про актуальні питання правової освіти (зокрема, про результати вивчення стану діяльності з правової освіти населення); надає всебічну допомогу в організації роботи відповідних координаційно-методичних рад в Автономній Республіці Крим, областях, м. Києві й Севастополі; бере участь у розробленні проектів нормативно-правових актів з питань правової освіти населення.

Вона також має право: отримувати в установленому порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань; залучати до участі у своїй роботі представників центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій за погодженням з їх керівниками, а також незалежних експертів (за згодою); утворювати у разі потреби для виконання покладених на неї завдань постійні або тимчасові групи; організовувати проведення конференцій, семінарів, нарад та інших заходів. Координацію діяльності міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, а також методичне забезпечення щодо правової освіти населення здійснює Мін'юст [6].

З метою реалізації Програми та в рамках проекту «Підвищення правової обізнаності громадськості в Україні», що спільно реалізується Мін'юстом та Координатором проектів ОБСЄ в Україні, у 2010 році проводилися семінари у Херсонській, Полтавській та Донецькій областях із залученням органів юстиції територіально наближених регіонів [8]. На виконання пункту 21 розділу III Програми, пункту 1 Указу Президента України від 30 вересня 2010 року № 926 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» та з метою формування у населення праворозуміння як форми пізнання сутності й ролі права у регулюванні суспільних відносин та сприяння підвищенню доступу населення до джерел правової інформації, відродженню інтересу громадян до права як основної цінності громадянського суспільства, формування у населення праворозуміння на фундаменті високих духовних цінностей, правової свідомості та правової культури проводиться щорічний Всеукраїнський конкурс на краще висвітлення правоосвітньої проблематики друкованими виданнями юридичного спрямування [4].

Перевірки стану правової освіти в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, місцевих

органах виконавчої влади, територіальних органах центральних органів виконавчої влади, органах виконавчої влади Автономної Республіки Крим (далі – органи виконавчої влади), державних господарських об'єднаннях, на державних підприємствах, в установах та організаціях, навчальних закладах здійснюють Мініюст, головні управління юстиції Мініюсту в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі, районні, районні у містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні управління юстиції (далі – органи юстиції).

Мініюст, відповідно до своєї компетенції, здійснює перевірку стану правової освіти у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади та навчальних закладах. Головні управління юстиції Мініюсту в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Київ та Севастополь – у місцевих органах виконавчої влади (обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях, їх управліннях, відділах, інших підрозділах), територіальних органах центральних органів виконавчої влади, органах виконавчої влади Автономної Республіки Крим, державних господарських об'єднаннях, на державних підприємствах, в установах та організаціях, навчальних закладах. Районні, районні у містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні управління юстиції – у місцевих органах виконавчої влади (районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністраціях, їх управліннях, відділах, інших підрозділах), територіальних органах центральних органів виконавчої влади, державних господарських об'єднаннях, на державних підприємствах, в установах та організаціях, навчальних закладах.

Орган виконавчої влади, державне господарське об'єднання, підприємство, установа, організація, навчальний заклад є об'єктом перевірки. Органи юстиції здійснюють наступні перевірки: цільову – планову або позапланову перевірку, під час якої перевіряється один або декілька напрямів правової освіти; комплексну – планову або позапланову перевірку, під час якої перевіряються всі напрями правової освіти; контрольну – планову або позапланову перевірку стану правової освіти об'єкта перевірки, яка проводиться посадовими особами органу юстиції відповідно до їх функціональних повноважень щодо реалізації об'єктом перевірки рекомендацій органів юстиції, наданих під час попередніх перевірок.

Запланована органом юстиції перевірка комплексу питань стану правової освіти є плановою перевіркою та проводиться не частіше одного разу на рік за місцезнаходженням об'єкта перевірки з попереднім письмовим повідомленням. Незапланована органом юстиції перевірка одного чи декількох із комплексу питань щодо стану правової освіти – позаплановою перевіркою та може бути проведена без попереднього письмового повідомлення за місцезнаходженням об'єкта перевірки. Вона здійснюється за наявності хоча б однієї з таких підстав: доручення Президента України, Кабінету Міністрів України, іншого органу влади вищого рівня; ініціатива об'єкта перевірки; ініціатива органу юстиції у разі безпосереднього виявлення ознак порушення об'єктом перевірки законодавства щодо організації правової освіти.

Органи юстиції практикують проведення спільних перевірок з органами управління освітою. Для цього вони готують та узгоджують проект наказу щодо залучення в установленому порядку до складу робочої групи з проведення перевірки представників цих органів (за згодою). Перевіркою встановлюється фактичний стан справ щодо організації правоосвітньої та правовихов-

ної роботи та виконання нормативно-правових актів у галузі правової освіти населення. Основна увага зосереджується на виробленні та наданні об'єкту перевірки на підставі аналізу матеріалів перевірки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності з питань, що перевірялися, усунення виявлених недоліків та запобігання їм у майбутньому.

Матеріали перевірки є основою для здійснення узагальнення та поширення позитивного досвіду роботи з питань організації правової освіти та правовиховної роботи. Залежно від завдання і мети перевірки запитується у керівництва об'єкта перевірки, керівників його структурних підрозділів документи, письмові й усні пояснення та інша інформація, що стосується питань правової освіти, зокрема, виконання в межах компетенції вимог Програми, програм правової освіти населення відповідних регіонів; реалізацію рекомендацій Всеукраїнської міжвідомчої координаційно-методичної ради з правової освіти населення, регіональних міжвідомчих координаційно-методичних рад з правової освіти населення [3].

Таким чином, забезпечення ефективної діяльності усієї владної вертикалі можливе лише шляхом співпраці органів управління юстиції та органів виконавчої влади. Вказана взаємодія дає можливість забезпечити доведення стратегічної цілі розвитку країни до кожної людини зокрема, а ефективний механізм контролю за станом правової освіти – перевірити стан доведення стратегічної цілі розвитку країни. Надання практичних рекомендацій органами юстиції, з метою підвищення ефективності діяльності об'єкта перевірки, забезпечує сприйняття запланованих змін кожним працівником та утворення міцної основи для реалізації системної модернізації країни. Ефективна реалізація запланованих змін залежить перш за все від єдності дій найменшої ланки управлінського механізму.

В умовах системної модернізації країни особливого значення набуває система контролю за реалізацією правової освіти населення, що залежить від того, наскільки є ефективним контроль залежить об'єктивна оцінка переваг та недоліків реалізації правової освіти населення в Україні. Механізм здійснення перевірок стану правової освіти населення дає змогу визначити стан доведення цілі розвитку країни до службовців на яких державою покладено виконання функцій щодо системної модернізації країни. Перспективи діяльності органу виконавчої влади, спрямованої на реалізацію системної модернізації країни залежать від урахування особливостей сприйняття запланованих змін окремими територіями.

Перспективи наступних досліджень у такому контексті зумовлені пропозиціями щодо забезпечення реалізації системної модернізації в Україні.

Література.

1. Корень Н. В. Концептуальні засади формування оптимальної структури бюджетних видатків [Текст] / Н. В. Корень // Наукові праці НДФІ, Тернопіль [б. в.] , 2009. – № 2 (47). – С. 61–70.
2. Модернізація вищої освіти України: механізми інституційного регулювання. Україна – Європейський Союз [Текст] : зібрання міжнародних договорів та інших документів (1991–2009) / За заг. ред. Камишева (кер. групи) [та ін.]. – К. : Юстиніан, 2010. – 608 с.
3. Про затвердження Порядку проведення органами юстиції перевірок стану правової освіти [Текст] : наказ Міністерства юстиції України від 14 листопада 2011 р. № 3325/5, зареєстровано в Міністерстві юстиції України

від 15 листопада 2011 р. за № 1304/20042 – [чинний] / Міністерство юстиції України // Офіційний Вісник України. – 2011. – № 91. – С. 205–212.

4. Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні [Текст] : Указ Президента України від 30 вересня 2010 р. № 926 – [чинний] / Міністерство юстиції України // Офіційний Вісник України. – 2010. – № 75. – С. 9–10.

5. Про Національну програму правової освіти населення [Текст] : Указ Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001 – [чинний] / Міністерство юстиції України // Офіційний Вісник України. – 2001. – № 43. – С. 36–44.

6. Про Програму правової освіти населення України [Текст] : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1995 р. № 366 – [чинна] / Міністерство юстиції України // Офіційний Вісник України. – 2011. – № 45. – С. 80–81.

7. Філіпенко Т. В., Філіпенко А. С. Державний контроль в сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Економіко-правові дослідження в XXI столітті: модернізація правового регулювання хозяйственной деятельности в сфері зовнішньої торгівлі [Текст] : Матеріали Восьмої міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (г. Донецьк, 10-19 жовтня 2011 г.) / науч. ред. В.К. Мамутов; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк: Изд-во «Ноулледж» (донецкое отделение), 2011. – С. 10–17.

8. Щодо проведення семінарів в рамках проекту «Підвищення правової обізнаності громадянства в Україні» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства юстиції України від 12 липня 2010 р. № 667/7 – [чинний] / Режим доступу: <http://www.portal.rada.gov.ua>.

УДК 35.078

Олександр Карпенко

УПРАВЛІНСЬКІ ТА АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ: СИНОНІМІЧНІСТЬ ЧИ ДИХОТОМІЯ?

Проаналізовано різні наукові підходи до практичного використання таких категорій послуг органів влади, як «управлінські» та «адміністративні», розглянуто синонімічність та дихотомію їх визначень. Здійснено науково-теоретичне обґрунтування помилковості застосування дефініції «адміністративні послуги» у галузі державного управління. Доведено необхідність подальшого використання поняття «управлінські послуги» як об'єднувальної (узагальнювальної) категорії послуг органів державної влади та органів місцевого самоврядування у теорії й практиці сучасної державно-управлінської науки.

Ключові слова: управлінські послуги, класифікація послуг, адміністративні послуги.

Практична реалізація реформування системи послуг громадянам, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування, здійснюється вкрай по-

вільно й непослідовно. Така ситуація спричинена різноманітними об'єктивними та суб'єктивними чинниками, які виникли після ухвалення в Україні нових законних та підзаконних актів.

✦ Безумовно, актуальною є зміна підходів й принципів держави по відношенню до своїх громадян, які замість прохачів стають активними учасниками-споживачами різних сервісів (послуг) органів виконавчої влади, що впорядковано надаватимуться у створених центрах надання так званих «адміністративних послуг». Але, на жаль, ухвалений Закон «Про адміністративні послуги» [6] не вирішує безлічі ключових проблем, пов'язаних з формуванням та реалізацією державної політики у сфері надання державних та муніципальних послуг. Основною помилкою авторів зазначеного законодавчого акту є викривлене розуміння основних засад сервісної держави, а також недостатнє науково-теоретичне обґрунтування основних термінів (насамперед, у відповідності до реалій сучасної науки державного управління, а не адміністративного права), що створює плутанину у процесі формування понятійно-категоріального апарату сфери надання послуг органами влади. З одного боку, авторський колектив намагався максимально врахувати та об'єднати всі послуги в єдину категорію, з іншого ж – вносячи нові аргументи щодо використання тих чи інших термінів, недосконали вивчив їхню етимологію, а також недостатньо проаналізував взаємозв'язок з іншими нормативно-правовими актами, і що головне, їх відповідність Конституції України, внаслідок чого на законодавчому рівні було закріплено таке суперечливе поняття, як «адміністративні послуги».

✦ Проблематика науково-теоретичного обґрунтування різних складових системи надання послуг органами влади, а також питання їхньої практичної реалізації останнім часом привертає науковий інтерес провідних вітчизняних дослідників. У цьому контексті слід згадати фундаментальні та прикладні дослідження В. Аверьянова, В. Бакуменка, В. Бойка, Т. Буренко, Н. Ганчарук, Н. Грицяк, В. Гурківського, В. Діденка, В. Долечека, В. Дрешпака, О. Журби, І. Коліушка, О. Казанської, А. Каляєва, Ю. Ковбасюка, М. Корецького, Р. Куйбіди, Ю. Куца, О. Кучабського, А. Ліпенцева, Т. Маматової, В. Марченко, П. Надолішного, З. Надюка, М. Погребницького, А. Поляка, Л. Прокопенка, В. Ребкала, Л. Прудіус, О. Рудіка, Б. Савченка, А. Семенченка, С. Серьогіна, В. Соловійова, В. Сороко, Д. Сухініна, О. Сушинського, В. Тертички, В. Тимошука, А. Чемериса, О. Черниш, Ю. Шарова, В. Шилово та Н. Щербакіної. Невирішеною частиною загальної проблеми є науково-теоретичне обґрунтування визначення об'єднувальної категорії послуг, які надаються органами державної влади та органами місцевого самоврядування з метою подальшого використання у галузі державного управління.

Постановка завдання. Завданням статті є проведення порівняльного аналізу наукових підходів, щодо використання категорій «управлінські» та «адміністративні» послуги у науці державного управління з метою впорядкування й розмежування їхніх тлумачень у подальшому використанні.

✦ У науковій літературі існує декілька обґрунтованих позицій щодо відмінностей у розумінні термінів «адміністративні послуги» та «управлінські послуги», тому в даному дослідженні розглянемо більш детально деякі особливості та закономірності мотивації щодо їх створення та практичного застосування.

Вперше термін «управлінські послуги» у нормативно-правовій базі України згадується у Концепції адміністративної реформи в Україні (1998 р.), де тлумачиться